

EN STEN

- 1.000 muligheder

Du kender den helt sikkert – herregårdsstenen. Men ved du også, hvor meget du egentlig kan bruge den til? **Den er en fabelagtig byggeklods,** der kan lægges i buer, limes sammen til mure, bruges til trapper og meget, meget mere.

Herregårdssten er en stor familie

Herregårdssten findes i flere forskellige størrelser, former og tykkelser – så du nemt kan finde den, der passer bedst til dit projekt. Her kan du se et pænt udvalg af sortimentet. Stenen findes også i forskellige farver.

Den klassiske
– findes i
to tykkelser
(21 x 14 x 5,5/7 cm).

Den tynde er typisk til terrasser og havestier, mens den tykke er til indkørsler, hvor belastningen fra tunge biler er langt større.

Den halve
(10,5 x 14 x 5,5/7 cm) – bruges typisk til terrasser og indkørsler, som er lagt med halvforbandt. Så slipper du for at skulle skære fliser til i siderne.

Den kvadratiske
(14 x 14 x 7 cm) – så slipper du for at skære, hvis du skal bruge en halv flise.

Kantblokken
(21 x 14 x 14 cm) – bruges til at sikre kanterne på både indkørsler og terrasser. Den kan også bruges til fx at bygge trapper, havemure og højbede med.

Magnumblokken

(42 x 21 x 14 cm) – bruges til at sikre kanterne. Den kan også bruges til fx at bygge trapper, havemure og højbede med.

Cirkelsten – har runde former, så det er muligt at bygge rundt eller i buer. Findes både som "tynde" fliser (14 x 13/9 x 6) og kantblokke (14 x 15/11 x 14).

Farverne er ikke bare grå. Der findes også gullige, rødlige, brunlige og forskellige miksede kombinationer.

Stenene skal vende rigtigt

Når du lægger herregårdssten, er det ikke ligegyldigt, hvordan du vender stenene. Specielt ikke, hvis de lægges i en indkørsel, hvor der kører tung trafik. **Det er vigtigt, at stenene lægges, så bilen kommer til at køre over den "brede"/smalle led og ikke den "korte"/lange led. Så kan stenene bedre klare den tunge belastning,** og det mindsker risikoen for, at stenene skrider ud til siden. Her viser vi dig, hvordan du lægger herregårdssten diagonalt i en indkørsel, hvilket også er på den "brede" led. Fordelen ved at lægge sten diagonalt er, at de kan lægges i vilkårligt forbandt, dvs. at fugerne i de enkelte rækker ikke følger et bestemt mønster. Så kan fliserne lægges meget hurtigt.

1. Spænd en snor ud diagonalt på kantblokkene, så stenene kommer til at ligge skråt i indkørslen. Læg et par sten i den første række langs snoren og tre sten mere ved siden af den første, så du ved, hvor meget fire rækker sten fylder, et såkaldt modulmål. Det sikrer, at du får samme fugebredde mellem alle rækker sten.

2. Flyt snoren, når du har lagt fire rækker sten. Snoren skal placeres i stenedes modulmål, altså hvor meget fire rækker sten fylder inkl. en fugebredde på 2-5 mm.

3. Der fuges løbende med fugegrus, når du lægger sten på et stort areal som en indkørsel. Så undgår du, at stenene vipper, hvis du går på dem. Fortsæt med at lægge sten på denne måde, til alle hele sten mellem kantblokkene er lagt.

4. Til sidst lægges stumperne ved kanten. De skal skæres til. Læg en sten over det hul, der skal fyldes ud. Mål op, hvor der skal skæres. Husk at beregne lidt ekstra luft, så du kan få stenen lirket på plads. Når alle sten er lagt, fuges mellem alle sten.

Når sten lægges diagonalt, behøver du ikke tænke på, at fugerne i de forskellige rækker skal følge et bestemt mønster, det såkaldte forbandt.

TEKNIK: Kantsikring

Betonen skal være tilpas stiv, så den ikke flyder ud til siden, når du sætter kantblokkene oveni.

Brug beton til kanterne

Når du laver en belægning med herregårdssten, er det vigtigt at sikre kanterne, så stenene ikke glider ud til siden. Det kan gøres på flere måder, fx med store kantblokke, der sættes i beton. Den metode er velegnet til en indkørsel, hvor der er tung trafik. Til en terrasse kan du lave kantsikring med almindelige herregårdssten, der sikres med en kant af beton.

1. Grav en rende, hvor kantsikringen skal være, og stamp den godt i bunden, så den er kompakt. Det kan du gøre med en brolæggerjomfru. Renden skal være ca. 10 cm bredere end dine kantblokke på begge sider, så der er plads til beton.

2. Sæt kantblokkene i beton, som fyldes i renden i et 12-15 cm's lag. De bankes på plads, så de står i lige linje. Sørg for at banke stenene godt ned, så de får ordentligt fat i betonen.

3. Tjek, at kantblokkenes modulmål holdes, dvs. at målet på fx tre kantblokke er det samme hele vejen. Så bliver kanten ensartet med samme fugebredde. Tjek også, at kantblokkene står lige med et vaterpas oven på stenen.

4. Læg beton på begge sider af kantblokkene, så de bliver på deres plads. Betonen må ikke gå for højt op på kanten i den side, hvor der skal lægges sten.

1

2

3

4

Stumperne i siderne må ikke være mindre end 1/3 af en herregårdssten, da det bliver for småt, og de kan vippe.

TEKNIK: Skæring

Fliseklipperen er mest effektiv

Herregårdssten kan skæres til på to forskellige måder: med en fliseklipper eller en vinkelsliber. Det er hurtigst at bruge en kraftig fliseklipper, men bruddet bliver ikke helt så rent, som hvis du skærer med en vinkelsliber. Den sviner til gengæld.

Hvis du skal skære mange sten til, kan det godt betale sig at få fat i en fliseklipper. De kan som regel lejes i større byggemarkeder. Banker du de klippede kanter til med hammer og mejsel, kommer de til at ligne de hele sten, der er "født" med slæde kanter. De sten, der klippes til, må ikke være under 1/3 af en hel sten. Det bliver for småt.

En fliseklipper er den hurtigste måde at skære stenene til på. Den kan lejes i et byggemarked.

4

Højbed og læmur i ét

Herregårdssten kan ikke bare bruges som belægning, men også til at bygge i højden med, fx til et højbed. Og det behøver ikke altid at være vinkelret – du kan også bygge "runt" med stenene. Her viser vi dig, hvordan du kan bygge et buet højbed, der samtidig fungerer som læmur, med store betonblokke.

Når du bygger i højden med stenene, er det vigtigt, at den første række sten ligger helt vandret, så dit byggeri får lodrette sider. Her bruger vi firkantede sten, så den buede form får du ved at lægge fliserne tæt sammen på den inderste del af fugen og med lidt større afstand på den yderste del. Du skal holde den samme afstand gennem hele byggeriet, så det bliver harmonisk. Tjek jævnligt undervejs, at siderne er lodrette.

På indersiden er fugerne helt tætte, når du bygger buer, mens afstanden på ydersiden er større.

1

2

3

4

1. Læg første række sten efter en streg, der markerer den bue, som bedet skal have.

2. Første række sten skal stå helt vandret.

Læg evt. små strimler af murpap under stenene, så de ligger vandret, og muren bliver lodret. Afstanden mellem stenene er 2-5 mm, hvor fugen er mindst. På ydersiden er den større, da muren buer.

3. Læg de næste rækker sten, når den første er på plads. Stenene lægges med halvforbandt, hvor den næste række forskydes med en halv sten.

4. Tjek undervejs, at muren er lodret. Tjek også, at de lodrette fuger er placeret lige over hinanden i hver anden række.

TEKNIK: Limning

Lim kan holde stenene sammen

Hvis du bygger i højden med mindre sten – fx kantblokke – eller bygger med de store magnumblokke og sætter dem på højkant, er det nødvendigt at lime stenene, så muren kan holde til presset fra jorden. Brug cementlim – denne type lim tåler frost.

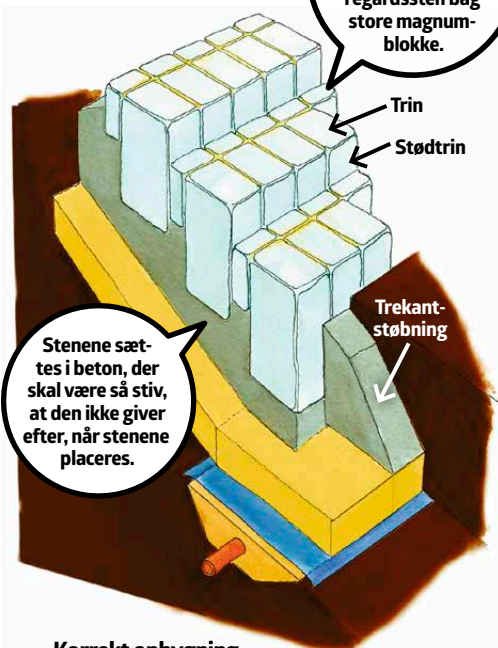
Cementlimen skal puttes på både i de lodrette og vandrette samlinger. Læg først store klatter på stenene, som du bagefter glatter ud. Det gør muren ret tæt, så husk at lave dræn i bunden, så vandet kan løbe ud.

Cementlimen lægges først på i store klatter, der bagefter fordeles til en mere jævn masse.

For at trinnet får den rigtige dybde, sættes almindelige herregårdssten bag store magnumblokke.

Stenene sættes i beton, der skal være så stiv, at den ikke giver efter, når stenene placeres.

Korrekt opbygning

Det underliggende lag består af 15 cm stabilgrus med 10-15 cm jordfugtigt beton ovenpå, som stenene sættes ned i. I bunden er der lavet dræn med et rør, der ligger i drængrus med fiberduk over. Røret leder vandet væk.

TEKNIK: Konstruktion

Solid trappe

Hvis du skal bygge en trappe, er herregårdssten et oplagt valg. Især de store magnumblokke er velegnede, da stenene har masser af tyngde og gør din trappe ekstremt solid.

Du får den stærkeste trappe, hvis du placerer de store kantsten på højkant, så de fungerer både som stødtrin og den yderste del af grundtrinnet. Hvis du gør plads til en række af de små herregårdssten mellem de to store rækker, får trappen en god dybde, så den føles behagelig at gå på.

Hele trappen bør sættes i beton; det er specielt vigtigt ved det første trin, hvor du bør lave en såkaldt trekantstøbning. Trappens sider skal også støbes fast, så stenene ikke kan skride ud til siden.

1. Første stødtrin støbes fast. Placér kantblokke på højkant, og lav en såkaldt trekantstøbning i jordfugtig beton, der måler 15 x 15 cm.

2. Næste stødtrin sættes fast i beton. Bank stenen på plads. Tjek, at de store sten har samme højde. Tjek også, at der er plads til en lille sten mellem de store.

3. Sørg for, at der er hældning på stenene, så vandet kan løbe væk. Det kan laves ved at lægge en pen yderst på stenen med et vaterpas, der er i vater, ovenpå. Så får du et passende fald på 1 cm.

4. Placér en lille sten mellem de to store kantstensblokke, så trappen får en god dybde. Tjek, at fugerne flugter, og at de har en bredde på 2-5 mm. Ikke bredere end 5 mm, ellers kan fugegruset løbe ud.

5. Trappen fuges med tørt fugegrus. Luk evt. de lodrette fuger med fliselim.

1

2

3

4

5